

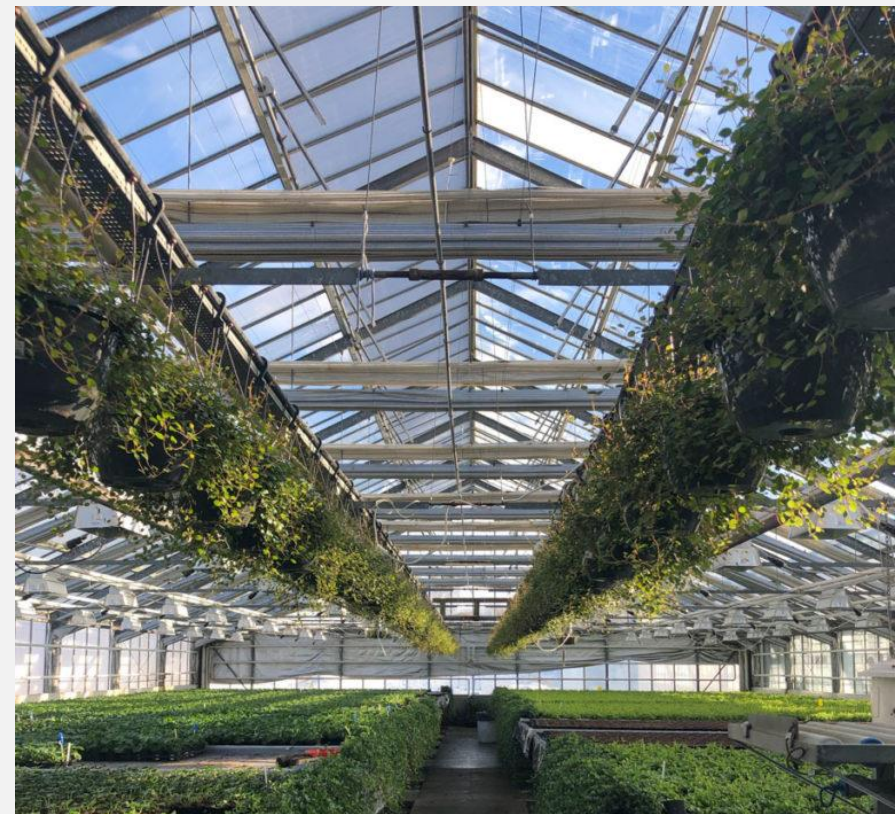
AGDER
fylkeskommune

"Drivhuset" våre barn vokser opp i – hva skaper gode oppvekstvilkår?

Vegard Nilsen

Fylkesdirektør folkehelse Agder fylkeskommune

Vegard.nilsen@agderfk.no

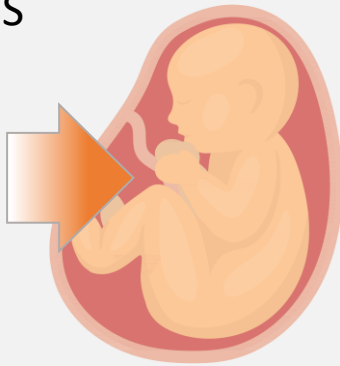

Robuste barn som mestrer og blir inkludert er målet

DEVELOPMENTAL
EXPOSURES

Nutrition
Microbes
Pollutants

Food allergy, eczema

Asthma, allergic rhinitis

Obesity and metabolic disease (diabetes)

Autism, learning and behavioural disorders

Depression and anxiety

Infertility

Breast cancer

Cardiovascular disease

Osteoporosis

Prostate, lung cancer

Alzheimer's,
Parkinson's

AGE:

2

12

25

40

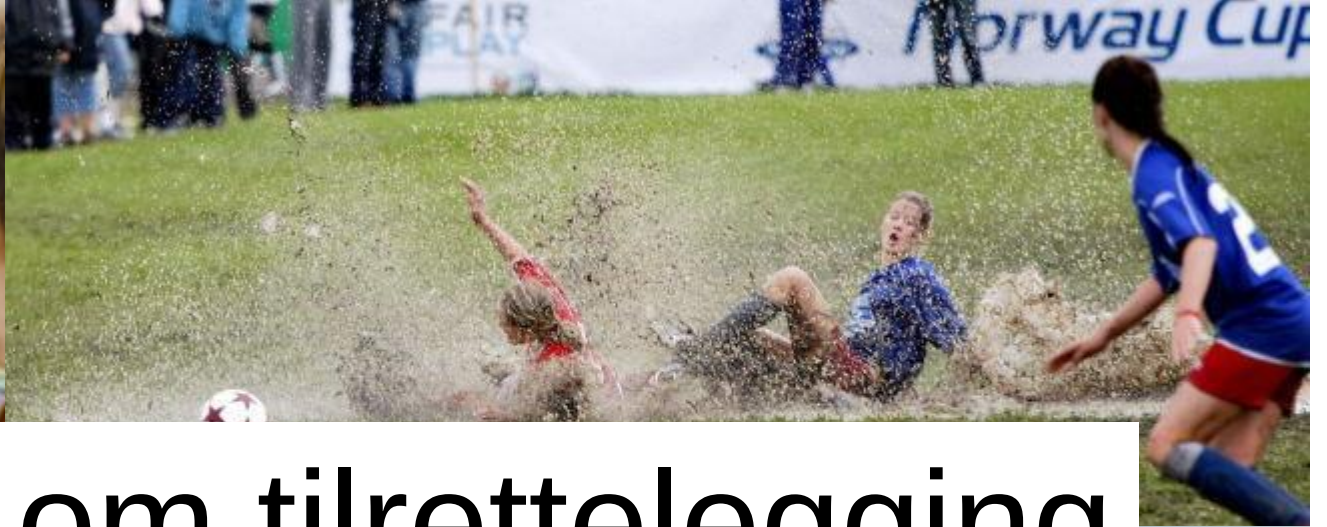
60

70 years

Early conditions influence the development and function of
all organ systems with both early and latent long term effects

Hong et al 2014, Wandalsen et al
2014, Hanson et al 2008, Hanson et al
2014, Roseboom 2018

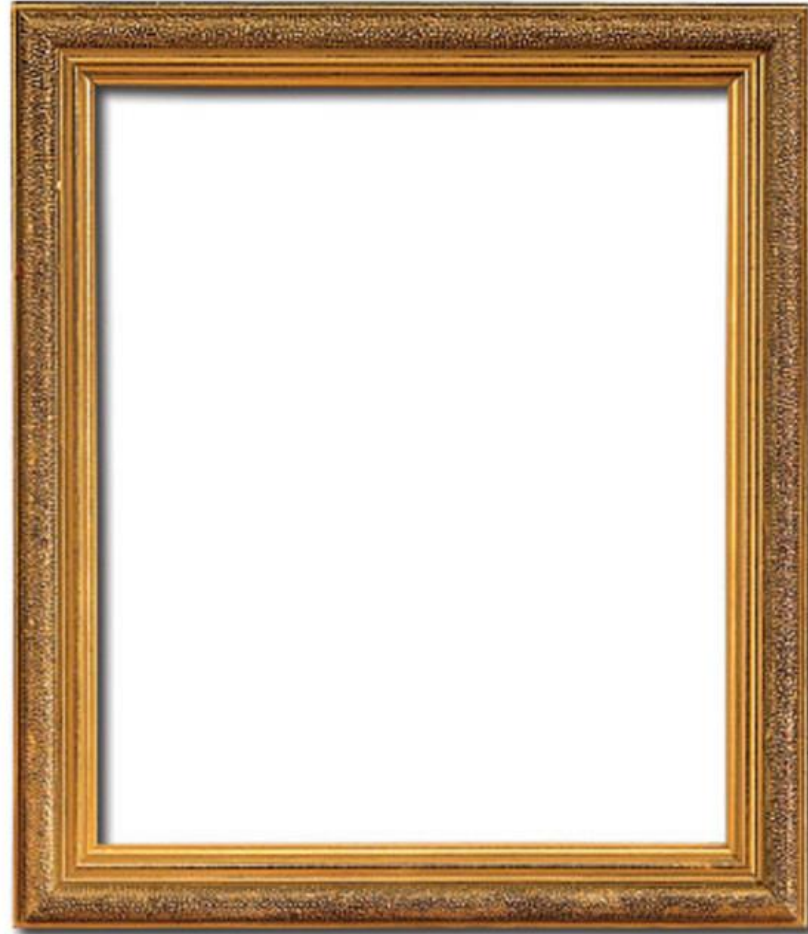
Hva har skjedd med grensesetting og skånekultur?

1 av 3 ber om tilrettelegging

Grensesetting skaper rammer

Vaksinasjonsanalogien – vaksine mot vanskeligheter

- En liten dose vanskeligheter tidlig i livet som aktiverer, men ikke overbelaster barnets system for å mestre stress, gjør barnet bedre rustet til å klare større vanskeligheter seinere i livet
- En stor dose vanskeligheter tidlig i livet som overgår barnets mestringsevne, gjør derimot barnet dårligere rustet til å klare selv mindre vanskeligheter seinere i livet

13,8 år ♂ 8,4 år ♀

Universell jobbing veien til reduserte forskjeller

Hvor dårlig radaren vår er

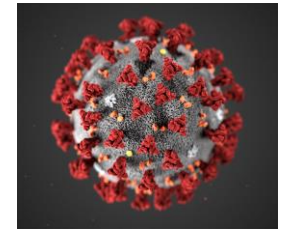

Mer støttende relasjoner – tryggere nabolag

Bedre sko

Bestemmer mest

Stemmer mest

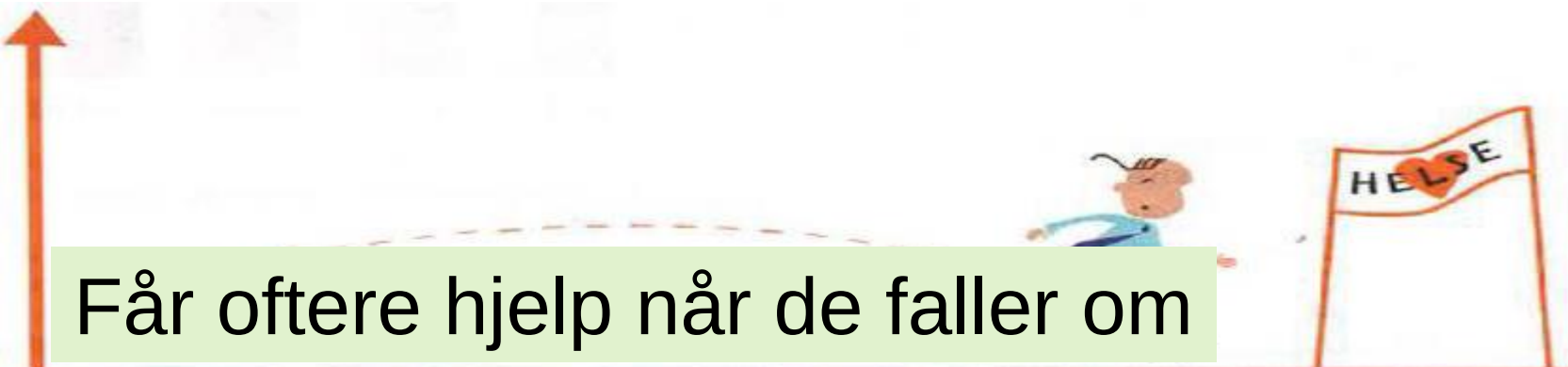

Stemmer minst

Leier og flytter oftere

AGDER
fylkeskommune

Får oftere hjelp når de faller om

Får sjeldnere hjelp når de faller om

© NYHETER
FALT OM PÅ BUTIKKEN. Fikk ikke hjelp

– Vi må bli flinkere til å ta mer vare på hverandre i hverdagen, sier Gunnar Wik. Han falt om på butikken og ble liggende i 120 minutter uten at noen kom til for å hjelpe.

– Har det blitt sånn at vi har nok med oss selv, og ikke ser andre?

INGEN BRYDDE SEG DA
Gunnar Wik falt om på butikken. Han ble liggende i 120 minutter, før han selv fikk ringt ambulanse.

sels og ikke ser andre, sier Gunnar Wik (50).
Hendelsen skjedde for mer enn seks uker siden på Meny i Vågåbukt, og opprøret var stort med Wik. Han bestemte seg for å skrive et leserinnlegg, og dette ble publisert hos Færevangstidningen 20. oktober.

VOLDSOMT ENGASJEMENT
Innlegget har skapt et voldsomt engasjement. Det har blitt over 80.000 advarsninger på tross av at det er et stort innlegg i Færevangstidningen. Det ble det. Innlegget til Wik har også skapt engasjement.

På avisen Facebook-side har innlegget i løpet av de siste dagene fått over 2700 reaksjoner, over 200 kommentarer og blitt delt 424 ganger.

– Responsen har vært overveldende, sier Gunnar Wik.

Han har fått meldinger, telefoner og e-poster der folk har gitt uttrykk for at leserinnlegget gjorde inntrykk, og at det var veldig å kjenne på det å bry seg om hverandre. Wik har blitt stoppet på gate og på jobb på jobben hans på Sørlandet sykehus, der han jobber som barnelege.

At man ikke fikk det helt med seg, kan skjedd med oss alle, ønsket å fokusere på omgang.

– Jeg tenker at det spesielt er et tema som folk synes er viktig, og det er jo utrolig brennende. Jeg har fått mye tryk på meg selv for det var utrolig viktig å eksponere.

re seg selv. Men jeg synes det er fantastisk at det har engasjert så mange mennesker. For selv om vi ikke alltid stopper opp slik vi hadde tenkt, så er det jo åpenbart at vi synes det er viktig at det vi skal gjøre, sier Gunnar Wik.

GJØR STERKT INNTRYK
Mange har fortalt Wik om egne opplevelser der de har stoppet opp for en trengende person på gata, eller skille ønsket om å hjelpe.

At de jøgg forbi en ungdom som satt i skogen, og heldigvis stanset etter en liten stund. Ellers at de ikke stoppet ved den bilen som sto i veikanten, fordi de ikke visste hva de skulle gjøre.

Innlegget har også blitt lest opp i en klasse på en barneeskole i Byrn, forteller Wik, som jobber som barnelege ved Sørlandet sykehus.

– Det å jobbe med barn og unge er veldig viktig for oss, men det er også mange beredninger som preger

Sosial ulikhet i helse skyldes

- Skjevfordeling av ressurser
- Skjevfordeling av risikofaktorer
- Skjevfordeling av beskyttelsesfaktorer

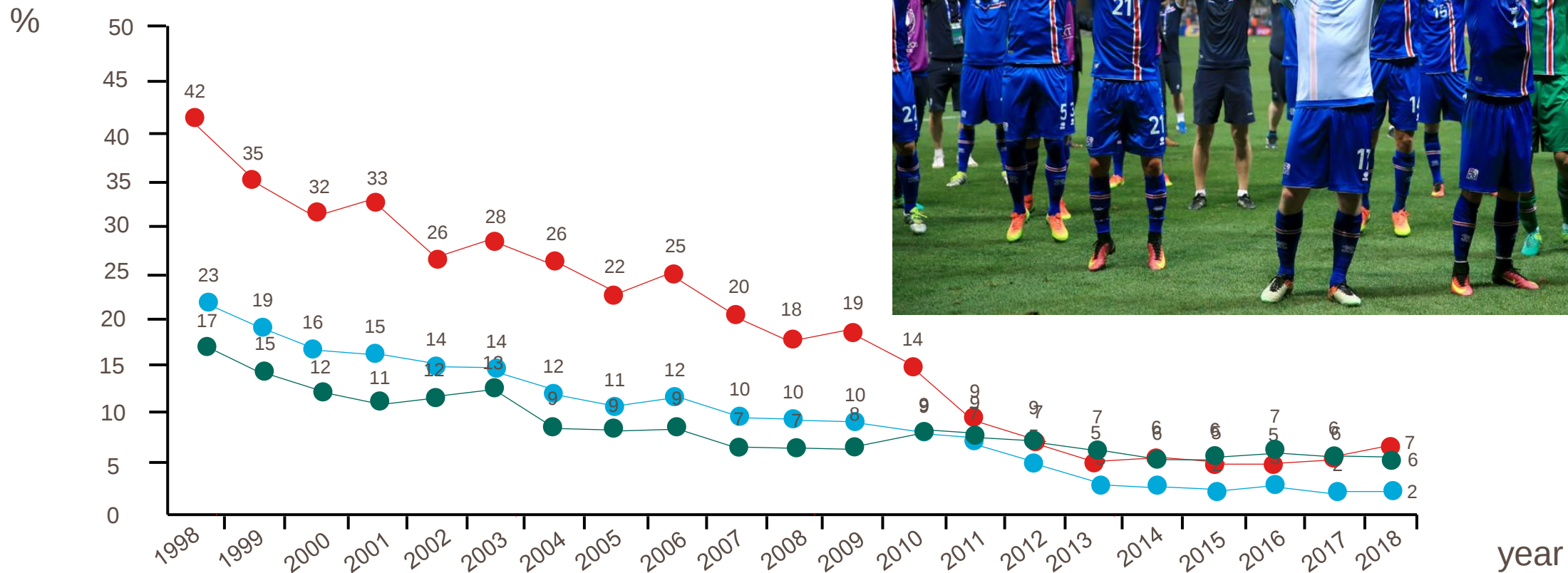

Drivhuset på Island midten av 90- årene

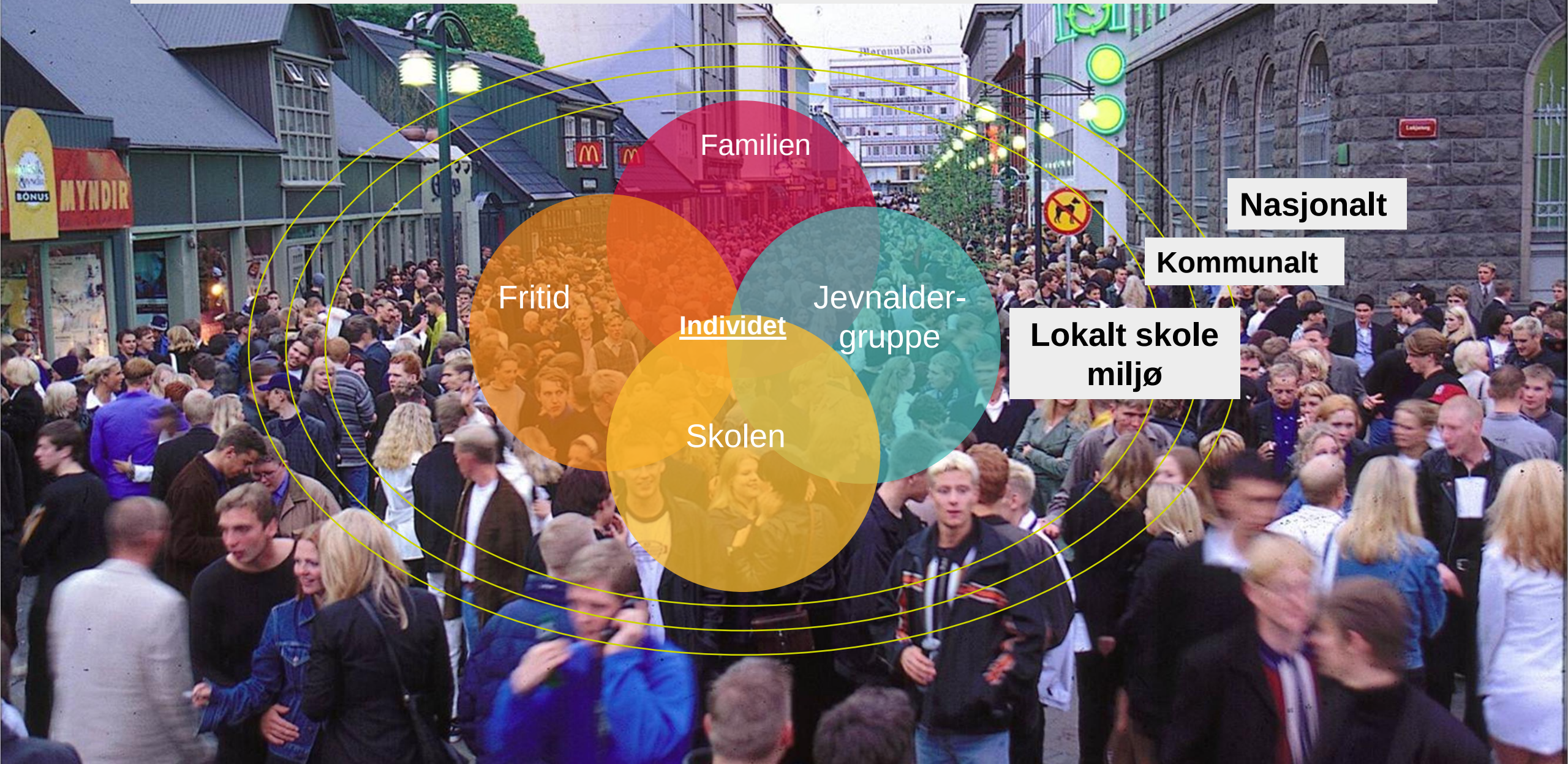
Island – positive utvikling blant 15-16 åringer de siste 20 årene

Tre suksessfaktorer fra Island

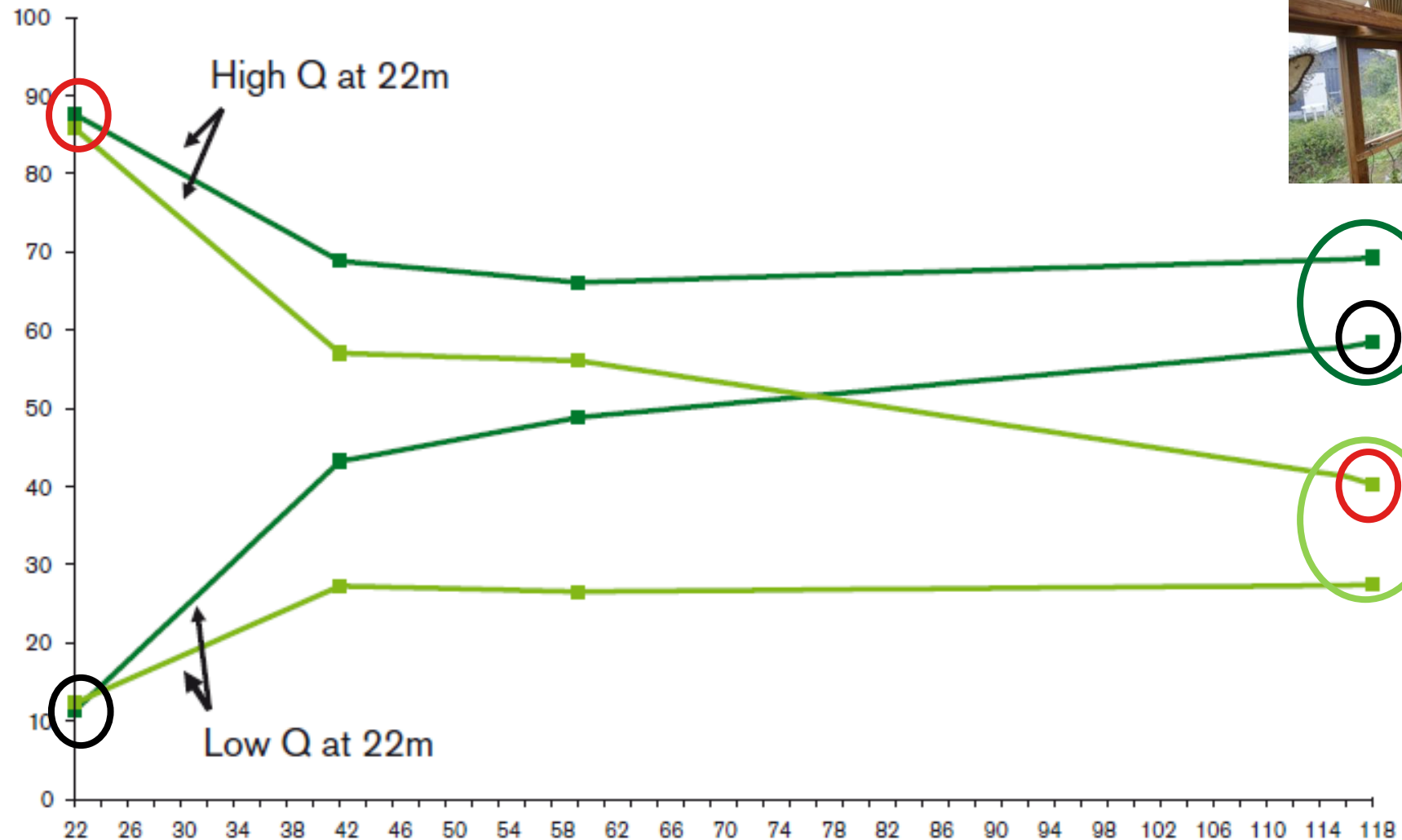
1. Forskningsbasert praksis
2. Samfunnsbasert-tilnærming
3. Dialog mellom forskere,
beslutningstakere og praktikere

En *drivhusmodell* for forebygging

Et annet tankevekkende eksempel på store
«drivhuseffekter»

Kognitiv utvikling hos barn født 1970 ut fra ulike oppvekstsvilkår

Gode
oppvekstsvilkår

Dårlige
oppvekstsvilkår

Hva er de viktigste behov?

Sett

Anerkjennelse

Bekreftelse

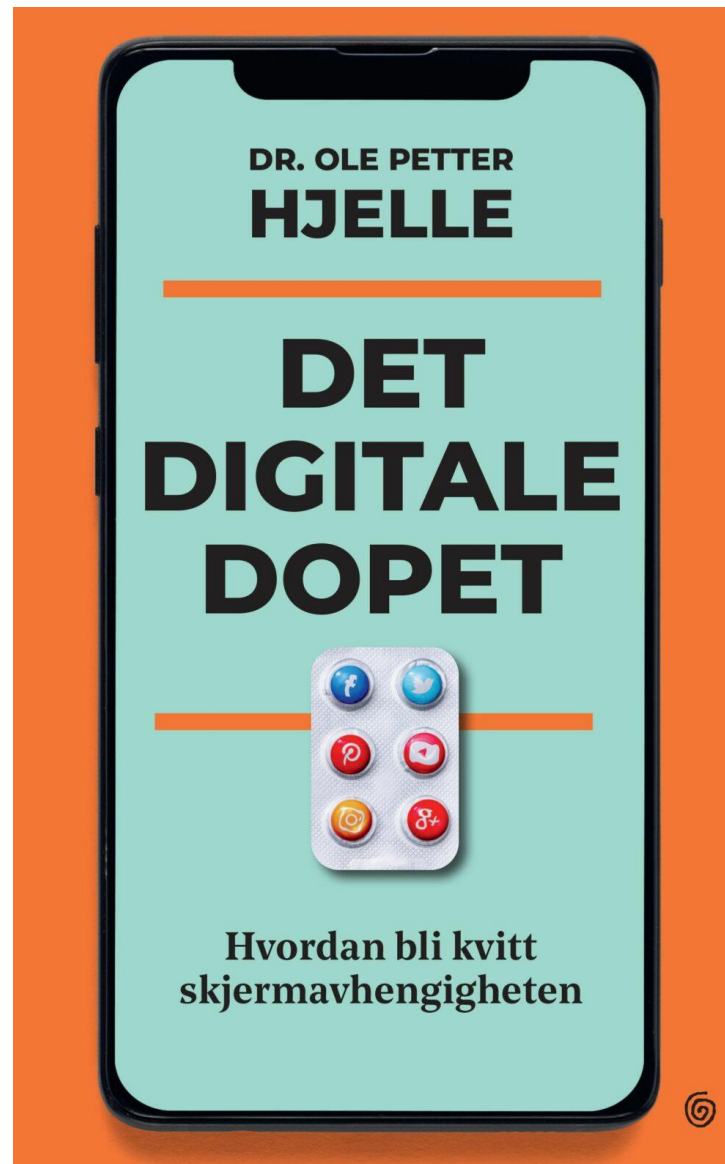
Grunnskulepoeng

	1999	2000	2001	2002	2003
Bryne	43,5	41,6	41	41,5	41,5
Bryne Jenter	43,7	47,4	43,7	44,6	44,6
Bryne gutar	43,3	37,8	38,4	39,1	35,4
Nasjonalt	40,8	41,2	41,4	41,8	42
Nasjonalt jenter	43	43,4	43,7	44,1	44,3
Nasjonalt gutar	38,6	39	39,2	39,6	39,7

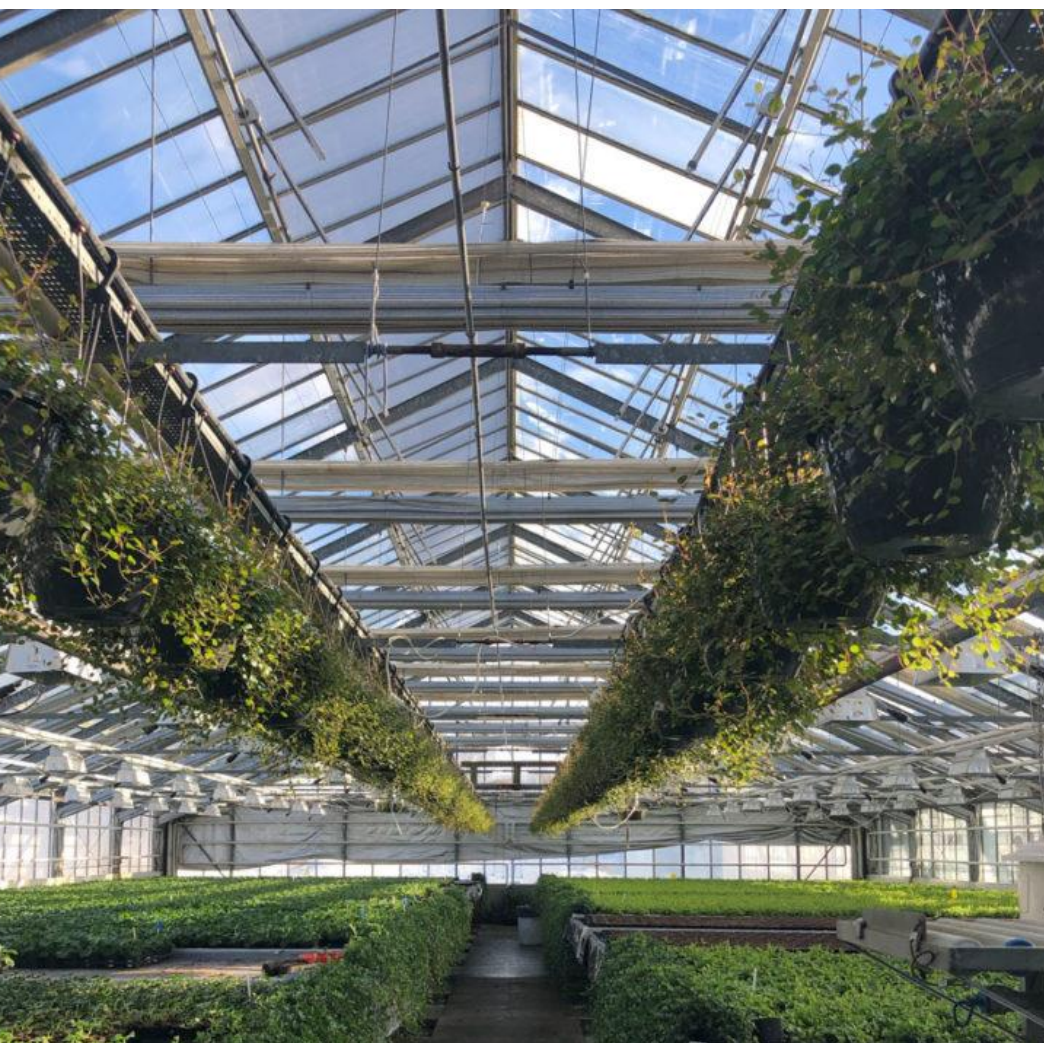
Det digitale dopet

Gjør oss sløve, fraværende og inaktive

Det er opp til oss sammen å skape innholdet

The problem with the world is that
we draw the circle of our family too
small.

— *Mother Teresa* —

AZ QUOTES

AGDER
fylkeskommune

Takk for oppmerksomheten

AGDER
fylkeskommune